

145 aastat haridust Lehtses: väike = hea

Lehtse põhikoolis tähistatakse homme 145. aastapäeva. Väike kool on uhke oma kooli ja laste üle ning loodab, et haridust ja haritust antakse Pruuna mõisas veel pikka aega.

Kadri Haavajõe
kadrih@virumaateataja.ee

Eelmise nädala neljapäeval olid Pruuna mõisas asuva Lehtse põhikooli ruumid tulvil uue kooliaasta lõhnast – värske värv. Käsil olid veel kibekiired remondi- ja koristustööd, et auväärse numbriga aastapäevaks ja kooli alguseks valmis olla.

Mõisas toimusid sel suvel suured remonditööd: korda tehti koolisöökla, raamatukogu ja arvutiklass.

“Tavaliselt õpetajad ikka ütlevad, et kui pihlakad punetama hakkavad, siis hakkab septembris sisse tulema,” räägib 11 aastat õpetaja ja selles ühe direktorina töötanud Merike Kärmas.

Väike = halb?

Pihlakad on punased ja õpetajad käivad tööle. Kooli eelmine direktor ning praegune pikapäevarehha õpetaja Viive Linnjärv sisestab arvutisse enda eelkäija mõtteid.

Aastatel 1958–1994 kooli juhtinud Endel Sidron, kes sel suvel oleks saanud 75, on öelnud näiteks õpetajate kurtmise peale: “Minge karjanaisteks ja vaadake, kas on kergem!”

Jutt liigub sellele, milles peitub mõisakoolide võlu. “Minu meelest on kõige olulisem ikkagi see keskkond. Kool on siin olnud kaua aega ning olemas on kooli vaim ja aura,” arutleb Linnjärv. “Meil kasvavad inimlikumad inimesed. Suures koolis kaob õpilane ära. Me püüame arvestada iga lapsega,” rõhutab ta, et igale lapsele ei sobigi suur kool ja klass.

“Võib-olla võõras tuleb vaatab, et mingi vana maja, mis laguneb siit-sealt, aga see, kes siin on kauem olnud, tajub seda vaimesust. Kui lapsed siit lähevad, siis nad juba järgmisel aastal räägivad, et küll siin oli tore ja mõnus,” lisab Kärmas, et kui mitte varem, siis pärast lõpetamist saadakse aru, mida mõisakoolis käidud aeg andis.

Looduskeskkonda, kus mõisamaja asub, peab kool väga oluliseks väärtuseks. Kooli ümbritseb vana park, lähedal on raba, jõgi, luht. “Saame õues tunde teha,” rääkis direktor. Ka loomad käivad õpilasi vaatamas – akna alla võib ilmuda mõni kits

Lehtse kooli direktor Merike Kärmas (vasakult), Helle Koitjärv ja Tiiu Tikkerber meenutavad koolitruukist vaadates eelmisi vilistlaste kohtumisi.

3 x Teet Suu

või jänes. “Kevaditi laulavad linnud vahel nii valjusti, et raske on tunde anda,” lisas ta.

“Inimesel peavad olema nii juured kui tiivad,” tõi Kärmas välja kooli moto – nii saadetakse oma koolist teele õpilasi, kes kodukooli hindavad. “Me ikka ütleme, et oleme Lehtse kooli pere. Õpetajatega räägivad lapsed ka eesnime pidi,” loetleb muusikaõpetaja ja huvijuht Tiiu Tikkerber asju, mis talle koolielule mõeldes pähe tulevad.

Nagu teistegi väikestel koolidel tuleb ka Lehtsel võideldada müüdi- ja väikeste koolist ei saa head haridust.

“Arvamus, et siin on lapsed, kes mujal ei saa hakkama, on vale. Saavad väga hästi hakkama ja on nn eliitkoolidesse hiljem sisse saanud,” rääkis Merike Kärmas.

“Väga tublid lapsed, kõik kiidavad,” lisas ka Tikkerber ja nõustus, et selle tingib väärtuslik aeg, mida väikese kooli õpe-

tajad erinevalt teistest rohkem lastega jagada saavad.

Mõlema kinnitustel on koolis ka neid, kes pole suures koolis hakkama saanud, kuid Lehtse kooli väikeses kollektiivis seevastu hästi toime tulevad.

Kärmas räägib haridusmaastikul hetkel “moes olevatest” tegevusnäitajatest ja rõhutab, et koole ei saa hinnata statistika järgi. “Sisuline töö näitajates ei kajastu,” lisas Kärmas ja tõi näite, et üks-kaks kehvemate hinnetega õpilast kajastub suure ja väikese kooli statistikas nende õpilaste arvu tõttu erinevalt.

Kuniks on ...

“Kuni see kool meil siin ikka on ...” alustab direktor Merike Kärmas mitu korda lauset. Tippajal, 1960ndatel oli koolis näiteks 204 õpilast, sel kevadel 58. Õpetajaid on kokku 15-16, kuid mõnigi õpetaja käib andmas ainult nelja tundi nädalas.

“Tapa vallalt oleme saanud signaali, et praegu jätkame. Aga kui neid lapsi nii vähe juurde tuleb, siis liidetakse meid ilmselt lasteaiaga kokku ja muutume algkooliks,” lisas Kärmas.

“Hirm kooli kadumise ees on juba sellest ajast, kui Lehtse vald veel iseseisev oli. Meile sobiks ka lasteaed siia, praegu tegetseb see korterites, meil aga ruumi oleks,” arutles Kärmas.

Tiiu Tikkerberi sõnul tegetseb kool ikkagi äärealal. “Järva- ja Lääne-Virumaal ka,” arvas Tikkerber. Olenemata oma kõrgest east on Lehtse põhikool Lääne-Virumaa koolide peres uus liige ning sai selleks 2005. aastal, kui Lehtse vald liitus Tapa linnaga.

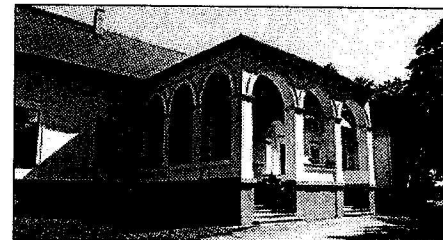
Ringkäik

Ajaloo- ja ühiskonnaõpetaja Helle Koitjärv ehk elav ajalugu, nagu teda direktor nimetab, elab kooli kõrval ja “nii on koolil kogu aeg silm peal hoitud”.

“Kogu aeg on muutused toimunud,” ütles Koitjärv, kes enda sõnul tuli tööle sügaval nõukogude ajal.

Nii teab ta meenutada aega, kui koolis oli internaat. “Ka Pruuna küla lapsed olid internaadis. Liiklusühendust toona ei olnud,” meenutas ta. Või et praeguste väikeste klasside asemel olid need suured ja läbikäidavad.

AJALUGU

- 1919. aastal anti Pruuna mõisahoonne üle Lehtse koolile, vanemad klassid kolisid mõisa.
- 1922. aastal muudeti kool 6klassiliseks ja sai nimeks Lehtse algkool.

- Aastatel 1948–1961 tegutses kool 7klassilisena, 1961–1988 aga 8klassilisena.
- 1988. aastal sai kool nimeks Lehtse 9klassiline kool, aastal 1991 nimetati see Lehtse põhikooliks.

“Saalis jalutati vahetunnis. Kord oli nagu Viiburi sõjakoolis,” naeris Koitjärv.

Aegu on tõesti olnud mitmesuguseid. Kooli direktor Johannes Kuulbach “tehti ametist lahiti”, sest kooli seinale oli raamitud pandud päevaleht, mille peal mündisid mehed. Tegu oli küll tuletõrjujatega, sest Lehtses oli tugev eestiaegne tuletõrjeseelts. “Kodanlikku natsionalismi viljelesime siin,” meenutas ta

muiates. Toona oli asi siiski naljast kaugel. “Kõiki meid kutsuti parteikomiteesse, sinna, kus praegu on Tapa vallavalitsus. Mina jäin alles, olin noor ja rumal kõigest. Loodeti veel midagi,” meenutas Koitjärv.

“Aga tulevik? “Nagu põllud kasvavad uuesti metsa, metsast on rajatud põllud. Nii meie kool ka. Hakkas algkoolina peale ja oleme ükskord jälle algkool, võttis ta kokku.”

Totti, kuulitõuge ja tahe sporti teha

Spordiväljakut koolil pole, kuid pargis saab mängida nii jalg- kui võrkpalli. “See aga pole kunagi takistanud spordis edukas olemist,” rõhutas kooli huvijuht Tiiu Tikkerber.

Pikka aega oli Lehtses kehalise kasvatusõpetajaks Totti Kasekamp (pildil), kes töötas koolis 1983. aastani. “Super kehalise kasvatusõpetaja. Igal sügisel korraldame tema nimelisi mälestusvõistlusi. Alustasime oma koolist, nüüd plaanime üle Virumaa inimesi kuulitõukes kokku kutsuda,” rääkis Tikkerber.

Kasekamp suutis lühikese ajaga kooli spordisaavutused rajooni esiritta viia ja seda ka staadioni puudumisel, rõhutas Tikkerber.

Vanemas eas tuli Totti veteraanide kahekordseks maailmameistriks kuulitõukes ja odaviskes. (VT)

Õpetaja Hiie Sammelselg hakkab esimesele klassile septembrikuust aabitsatarkusi jagama.

Väikeste laste teine ema Hiie

Kindlaid esimesse klassi minejaid on Lehtse koolis see aasta kaks. Sama palju on neid, kelle vanemad veel kaaluvad, kuhu oma last panna. “Meie väikeste laste teine ema,” tutvustab direktor esimese ja teise klassi õpetajat Hiie Sammelselga. Tema saab juba teist aastat järjest võtta vastu esimesse klassi tulijaid. Eelmisel aastal alustas kooliteed kuus last.

“Teise klassi lapsed olid nüüd tähtsad, sest nad läksid sinna klassi, kus enne õppisid kolmanda klassi lapsed, mõeldes selle all klassiruumi, kus õppisid senised kolmanda klassi õpilased,” rääkis Sammelselg.

Kooliklassi seinale hakkavad aga varsti ilmuma selgeks õpitud tähed – aasta lõpuks saab neid päris palju. “Teine klass peab nüüd olema suurem ja iseseisvam,” viitas Kärmas sellele, et esimese ja teise lapsed õpivad liitklassides. (VT)